

Välkommen till Dalarnas regionala Energi- och klimatseminarium

Tisdagen den 5 maj, kl. 9.00-16.00, Galaxen, Borlänge

Årets tema

Handla för framtiden – Hållbar konsumtion

Med utgångspunkt från energifrågan och miljömålen fokuserar årets seminarium på hur vår konsumtion påverkas av utbud och efterfrågan och på möjligheten att kunna förena lönsamhet och ett gott liv med hållbar konsumtion. Vi kommer att erbjudas flera exempel på hur förändringar av konsumtions-, produktions- och vanemönster kan minska miljö- och klimatpåverkan och bidra till en hållbar utveckling och till att uppnå generationsmålet*.

Seminarieriet vänder sig till dig som är verksam inom såväl näringsliv som offentlig eller ideell sektor och som exempelvis jobbar med strategiska frågor, upphandling och inköp, miljö- och energifrågor eller som förtroendevald, men även till dig som helt enkelt har ett intresse för hållbar utveckling.

Välkommen!

Medverkande är bland andra:

Åsa Portnoff Sundström
Hållbarhetschef på Clas Ohlson.
”Energi och klimat är en viktig del av Clas Ohlsons hållbarhetsarbete. Vi fokuserar bland annat på att minska emissioner från våra transporter, lager och butiker som står för en stor del av vår påverkan. Vi arbetar också med att ytterligare förbättra vårt kunderbjudande för att kunna möjliggöra för våra kunder att ha en mer hållbar och resurseffektiv livsstil.”

Anita Aspegren
Har sedan 1993 arbetat inom miljö- och energiområdet med många olika frågeställningar och de allra flesta styrmedlen. År 1993-2001 arbetade Anita på Miljödepartementet med kretsloppsfrågor, i Kretsloppsdelegationen och på Miljövårdsberedningen. Från 2001 och framåt har hon arbetat på myndigheter, först på Konsumentverket och numera på Energimyndigheten. Avdelningschef Energieffektivisering sedan 2011.

Moderator är Johan Kuylenstierna

Johan L. Kuylenstierna
Utsågs 2014 av tidningen Miljöaktuellt till mäktigast i Miljösvrige. Johan är chef för Stockholm Environment Institute (SEI) och adjungerad professor vid Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi, Stockholms universitet. Enligt juryn betonas Johan Kuylenstierna ”hur miljöfrågorna hänger ihop med fattigdomsbekämpning, ekonomisk utveckling och rättvis handel”.

* Generationsmålet (vårt övergripande miljömål med inriktning mot 2020): ”Vi ska till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. ... Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.” (Riksdagsbeslut 1999 och 2010)

Anmälan senast den 22 april på www.energiintelligent.se

Många aktörer – olika processer – mot samma mål

Program 9.00 – 11.45

- 9.00–9.30 Registrering och kaffe/te och smörgås
- 9.30–9.40 **Konsumtionsfrågan – en utmaning**
Maria Norrfalk, landshövding och ordförande i Energiintelligent Dalarna
- 9.40–10.00 **Detta händer och planeras inom energi- och miljömålsarbetet med fokus på insatser för hållbar konsumtion**
Länsstyrelsen Dalarna
- 10.00–10.05 **Dala Energikontor**
Region Dalarna
- 10.05–10.50 **Välbefinnande och hållbar konsumtion.**
Fredrik Warberg, Tidsverkstaden
- 10.50–11.05 **Paus**
- 11.05–11.25 **Så jobbar vi med energi- och klimatfrågan**
Åsa Portnoff Sundström, Clas Ohlson
- 11.25–11.45 **Styrmedel för att stimulera till energieffektiv konsumtion**
Anita Aspegren, Energimyndigheten

11.45 – 14.00 Ekologisk och vegetarisk lunchbuffé **12.00 – 13.50 Valbara parallella miniseminarier utan föranmälan (se nästa sida)**

Program 14.00 – 16.00

- 14.00–14.30 **Cirkulär ekonomi och andra initiativ för hållbar konsumtion**
Sanna Due-Sjöström, Naturvårdsverket
- 14.30–15.10 **Konsten att förena hållbarhet och lönsamhet med energifrågan i fokus**
Per Grankvist, författare och journalist
- 15.10–15.20 **Paus – kaffe/te, frukt**
- 15.20–16.00 **Johan Kuylenstierna sammanfattar dagen tillsammans med föreläsare, landshövding, och ordf. i region Dalarna, Leif Nilsson**

12.00–14.00 Valbara miniseminarier

Inspirerande exempel på hur vi kan arbeta vidare i Dalarna

	12.00–12.30	12.40–13.10	13.20–13.50
Fredrik Warberg. Klimatomställning Göteborg 2.0 – Hur ser en hållbar konsumtionsnivå ut? Presentation av en färsk forskningsrapport som konkretiserar hur en framtida, ur klimatsynpunkt, hållbar konsumtionsnivå ser ut, utifrån antaganden om teknikutveckling och klimatpolitik.		X	X
Sanna Due-Sjöström, Naturvårdsverket. Produktion och tillverkning av textilier har stor miljöpåverkan på mark, klimat och när det gäller vattenförbrukning, kemikalieanvändning och transporter. Genom att köpa miljömärkt och ekologisk textil som håller länge och genom att köpa och sälja second hand, kan den enskilde konsumenten bidra till att minimera miljöpåverkan. Köttkonsumtion – Vår livsmedelskonsumtion står för drygt en fjärdedel av de klimatpåverkande utsläppen från svensk privat konsumtion. Utsläppen skulle kunna minska betydligt om vi äter mer vegetabilier.	X		X
Per Grankvist. Fem trender som förändrar världen. Ett medryckande föredrag om fem trender i näringslivet som alla är relaterade till hållbarhet och som påverkar vårt sätt att konsumera varor och tjänster. Föredraget innehåller många konkreta exempel för att publiken ska kunna dra egna slutsatser och bli inspirerad att själv bidra till att göra sin egen verksamhet mer hållbar.	X	X	
Avfall Sverige och Dala Avfall. Miljönärvänlig, bli rik genom att laga, låna och återanvända. Vid årsskiftet lanserades den rikstäckande märkningen "Miljönärvänlig" som ska stimulera företag och verksamheter med fokus inom återanvändning, samutnyttjande, reparation och återbruk. Representanter från Avfall Sverige och Dala Avfall presenterar märkningen, hur det fungerar och hur man kan använda den för att lyfta värdet i sin verksamhet.	X		X
Daniel Hägerby, Medveten Konsumtion. Energislavar och rekyleffekter, ett konsumtionsperspektiv på vår energianvändning. Organisationen Medveten Konsumtion verkar för ökad kunskap om konsumtionens effekter på miljön. "Vi tror på konsumentmakt och att man klarar sig alldeles utmärkt här i livet även om man konsumerar lite mindre och något mer genomtänkt."	X	X	
Kjell-Olof Matsson, Borlänge Energi och Unni Öhman Borlänge kommun. Som man frågar får man svar. Hur kan man nå mål via upphandling? Borlänge har under lång tid arbetat för att öka andelen ekologiska produkter. Upphandling är ett verktygsfullt verktyg som dessutom lett till att Borlängebornas miljömedvetenhet ökat! Som ett led i att nå ett fossilfritt Borlänge satsar Borlänge Energi på snabbbladdare för elbilar samt Dalarnas första tankstation för fordonsgas. Satsningarna skapar nya förutsättningar för upphandling av miljöfordon, lokal produktion av fordonsbränslen och återföring av växtnäring till åkermark.	X	X	
Philip Näslund, Landstinget Dalarna. Hållbara inköp. Varje år köper den offentliga sektorn in varor för mångmiljardbelopp. Hur kan den köpkraften användas för att främja en hållbar konsumtion? Landstinget Dalarna presenterar sin syn på hållbara inköp och delar med sig av goda exempel inom bland annat miljömärkta livsmedel, biobaserade material och hur den offentliga sektorn kan främja återbruk.		X	X
Ulf Wiklund, Tyréns AB. Att ett stort bygge kan belasta miljön förvånar nog ingen. Men hur mycket? Och framförallt – hur kan belastning minskas? Det handlar om att titta på den totala miljöbelastningen för en byggnad. Från råvaror till materialtillverkning till transport och själva byggandet. Sen ska ju byggnaden vara i drift i kanske femtio, hundra år också, så det är viktigt att konsumera de rätta råvarorna och ta hänsyn till energihushållningen. Medverkar gör också Åke Persson från Byggdialog Dalarna.	X		X
Per Magnusson, Rältagården. Lokalt och ekologiskt producerad mat är en viktig pusselbit i en mer hållbar livsstil. Hur stärker vi producenterna och ökar intresset hos konsumenterna? Medverkar gör också Kristina Homman från Länsstyrelsens landsbygdsenhet som berättar om den ekologiska produktionen i länet.		X	X
Mats Reutherborg, Falu kommun, Hans Ahlin Skid-VM i Falun 2015 AB, Carl Johan Ingeström, Visit Södra Dalarna AB. Världens mest hållbara Skid-VM. Hur gick det? VM organisationen redovisar uppföljning av målsättningar och VM:s effekter inom olika områden bl. a. turism, besöksnäring, transporter, energiförbrukning, avfall, utsläpp och konsumtion.		X	X
Karin Örjes, Bildningsförbundet. Nätverk för hållbar konsumtion. Ett regionalt nätverk med bl.a. representanter från Länsstyrelsen, Landstinget och kommuner har påbörjat arbetet att utveckla arbetsmetoder för att stimulera en mer hållbar konsumtion. Ta del av vad som är planerat och bidra med dina idéer och synpunkter.	X		X

Medverkande är bland andra:

Maria Norrfalk
Landsbövding i Dalarnas län och ordförande i Energi-intelligent Dalarna.

Fredrik Warberg
*Civilekonom i grunden, men har sedan 20 år arbetat med frågor inom miljö och klimat, livs-
kvalitet, konsumtion och etik. Är föreläsare, facilitator, debattör, projektarbetare och utbildare. Grundade Tidsverkstaden ek. förening år 2000 tillsammans med miljö- och tidsforskaren Jörgen Larsson. År 2005 kom deras gemensamma bok "Rik på riktigt" ut på förlaget Natur och Kultur.*

Per Grankvist
Journalist och författare. Han har specialiserat sig på hur hållbarhetsfrågor och nya sätt att engagera sig förändrar det sätt näringslivet, den offentliga sektorn och civilsamhället arbetar och samarbetar. Per är styrelseordförande i Fairtrade Sverige och en av landets mest efterfrågade föreläsare på ämnen kopplade till CSR, miljö och engagemang.

Sanna Due Sjöström
Civilingenjör och arbetar med avfallsförebyggande, cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion på Naturvårdsverket sedan 2004. Tidigare arbetade hon med tillsyn och prövning på Länsstyrelsen i Skåne och dessförinnan i danska Miljöministeriet. Hon är också ordförande i nordiska ministerrådets arbetsgrupp för avfall, som har som högst prioritet att arbeta för en övergång till en cirkulär ekonomi utan avfall.

Dalarnas regionala

Energi- och klimatseminarium

Den självklara mötesplatsen för samverkan, information och erfarenhetsutbyte för alla som arbetar med eller har ett intresse för hållbarhetsfrågor, framförallt ur ett energi- och klimatperspektiv.

Vid årets seminarium är temat hållbar konsumtion, som också är centralt i miljömålsarbetet. Vid seminariet lämnas en skriftlig lägesrapport om arbetet med Åtgärdsprogram 2013-2016 till Dalarnas miljömål.

Syftet är att ge deltagarna nya perspektiv och inspiration i omställningsarbetet för ett hållbart samhälle.

Seminariet samlar varje år nära 200 deltagare och är den självklara mötesplatsen för alla som arbetar med hållbarhets-, energi- och klimatfrågor. Årets seminarium är det trettonde i ordningen.

Anmälan

Du anmäler dig till seminariet via denna länk: [Anmälan](#).

Du kan också anmäla dig via www.energiintelligent.se

Kostnad: 695 kr (exkl. moms) per person. Studenter: 328 kr (exkl. moms) per person, ange kod: *Student*
Alla måltider ingår.

Sista dag för anmälan är den 22 april.

Frågor besvaras av Kerstin Angberg-Morgården
Länsstyrelsen Dalarna
kerstin.angberg-morgarden@lansstyrelsen.se
tel. 010-225 02 76

Samarbetspartner inom Energiintelligent Dalarna välkomnar dig till
2015 års Regionala Energi-och klimatseminarium

Årets seminarium finansieras av:

REGION DALARNA

